

Agromežsaimniecības prakses Latvijā

Dagnija Lazdiņa

LVMi Silava

LMĪB kopsapulce

2026. gada 18. septembris

J.Feders
Gaujas senleja
NMM

John Charles 1800-1885
Painting
Gauja Old Forest
1875

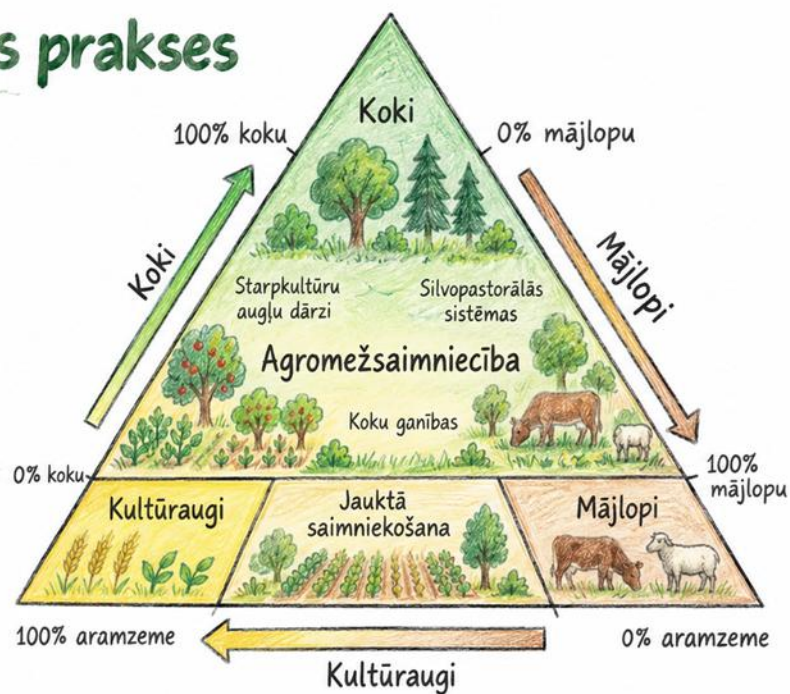
Agromežsaimniecības definīcijas:

Agromežsaimniecības sistēmas “Zemes izmantošanas sistēmas, kurās koki tiek audzēti zemē, ko vienlaikus izmanto lauksaimniecībā.” **Komisijas Regula (ES) 2022/2472**, 2. panta 9. punkts

KLP stratēģiskajā plānā 2023.–2027. gadam agromežsaimniecība ir iestrādāta tieši caur agromežsaimniecības sistēmu elementiem: «Par agromežsaimniecības sistēmas elementiem uzskata atsevišķi augošus kokus, koku grupas, rindas vai joslas, kuru mērķis ir zemes ilgtspējīga izmantošana, augšnes erozijas mazināšana, oglekļa piesaistes palielināšana u. c. Atbalst tiesīgajā platībā šo elementu īpatsvars nedrīkst pārsniegt 20 % no lauka bloka platības. MK not 198 13.p.)»

Agromežsaimniecības prakses

Agromežsaimniecība ir apzināta lauksaimniecības un mežsaimniecības apvienošana, lai radītu produktīvas un ilgtspējīgas zemes izmantošanas prakses. Šajās praksēs izmanto savstarpējos ieguvumus, audzējot kokus un krūmus kopā ar kultūraugiem un/vai mājlopiem.

Aramzemē, Ilggadīgos stādījumos un Ilggadīgos zālajos ka agromežsaimniecības sistēma var tikt deklarēta platība ar līdz 100 atsevišķi augošiem kokiem/ha vai koku grupu, rindu vai joslu aizņemtā kopējā platība līdz 500 m². (4.1.2.1.1. “Aramzeme”; 4.1.2.1.2. “Ilggadīgie stādījumi”; 4.1.2.1.3. “Ilggadīgie zālāji”, MK not . 198 19.-21.p..p.) Šis sliekšnis ir nostiprināts arī Latvijas tiešo maksājumu noteikumos

Aktualitāte

Rezultātu rādītājs	Mērķa formulējums	Mērķa vērtība
R.17 – Apmežota zeme	Platība, par kuru saņemts atbalsts apmežošanai, agromežsaimniecības atjaunošanai, tostarp darbības pārtraukumiem	10 281 ha

- Latvijas KLP stratēģiskajā plānā 2023.-2027. gadam neizmantotā iespēja?
- Nākamajam ES plānošanas periodam - **2028.–2034. gadam** - agromežsaimniecība parādās vairākos dokumentos - daži nosaka iespējamo finansēšanas ietvaru, citi - vides mērķus vai metodiku.
- Top Latvijas Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026. – 2036. gadam**

Zemkopības ministrija

**LATVIJAS
LAUKSAIMNIECĪBA**
SPĒKS RĪTDIENAS IZAUGSMEI

3 ATŠKIRĪGAS SAIMNIECĪBU GRUPAS –

to attīstības virzienam
pielāgota politika

ZEME

TEHNOLOĢIJAS

KAPITĀLS

DZĪVESVEIDA SAIMNIECĪBAS

Uztur ainavu, nedeklarē ieņēmumus
no lauksaimnieciskās darbības.

Šo saimniecību atbalsts nodalāms
no Kopējās lauksaimniecības
politikas ienākumu pamatatbalsta
un nodrošināms, izmantojot citus
atbalsta instrumentus.

IZAUGSMES SAIMNIECĪBAS

Rada nepietiekamus ieņēmumus
no lauksaimnieciskās darbības,
bet ir potenciāls attīstīties, it
īpaši, ja stiprina finanšu pratību.

KONKURĒTSPĒJAS SAIMNIECĪBAS

Ražo produkciju tirgum,
augsti ieņēmumi no
lauksaimnieciskās darbības,
konkurētspēja palielinās, it
īpaši, ja uzlabo finanšu
pratību.

Šāds saimniecību dalījums ir par pamatu, lai ZM katras grupas vajadzībām un attīstības potenciālam varētu veidot atbilstošu atbalsta politiku. Tas nenozīmē, ka saimniecība tiek nemainīgi pieskaitīta kādai no grupām – katram lauksaimniekam pašam ir izvēle, kādu attīstības ceļu turpmāk iet.

Eiropas Agromežsaimniecības federācija (<https://euraf.net/>) ir definējusi 10 prakses! Lauku sētā ir gandrīz visas ↓

Language	Latvian (Latviešu)
1 Wood pasture	Kokāju vai parkveida pļavas un ganības
2 Alley cropping	Alejveida agromežsaimniecības sējumi / stādījumi
3 Alley coppice	Atvasāju aleju sējumi / stādījumi
4 Food forest	Meža dārzs
5 Orchard cropping	Citu kultūraugu audzēšana augļu dārzā
6 Orchard grazing	Ganīšana augļu dārzā
7 Agro- silvo- pasture	Agromežsaimniecības-dārzkopības-lopkopības sistēma
8 Woody landscape features	Kokaugu ainavas elementi
9 Settlement agroforestry	Apdzīvotu vietu agromežsaimniecība / Piemājas dārzi/ Mazdārziņi
10 Forest grazing	Meža ganības

Agromežsaimniecība Latvijas ainavā Uzzini, kā pazīstamie ainavas elementi iekļaujas agromežsaimniecības sistēmā!

<https://mantots.permakultura.lv/agromezsaimnieciba>

Līdz šim neizmantotās saimniekošanas iespējas?
Koks kā atbalsts lauksaimniecības kultūrai vai lauksaimniecība kā atbalsts
kokiem un to sinerģija:

Unhide Agroforestry !
<https://digitaf.eu/>

Agromežsaimniecības prakses ietver:

Koku joslu audzēšana

Koku vai krūmu rindu stādīšana ar plašākām atstarpēm starp tām, kur starp rindām audzē lauksaimniecības kultūraugus.

Koki un lopkopība

Koku apvienošana ar lopkopību. Koki nodrošina ēnu un aizsardzību dzīvniekiem un barības bāzi, savukārt dzīvnieki palīdz uzturēt pameža veģetāciju (zālaugu stāvu).

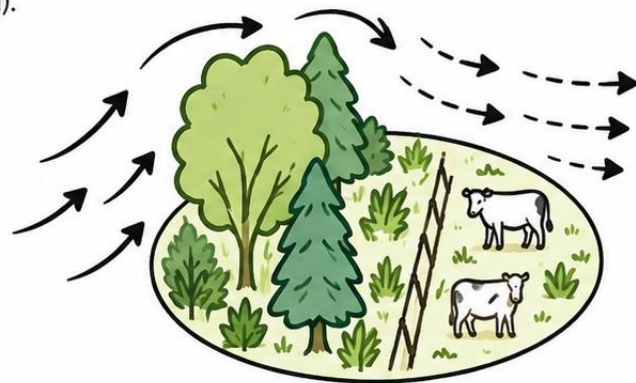
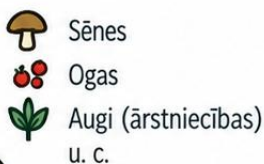
Koki un kultūraugi

Koku integrēšana ar lauksaimniecības kultūraugiem, bez lopkopības.

Mežaudzes zemsedzes izmantošana

Augstvērtīgu produktu, piemēram, sēņu, ogu vai ārstniecības augu audzēšana esoša meža kokaudzes nosegā.

Vēja aizsargjoslas

Koku vai krūmu rindu stādīšana, lai aizsargātu lauksaimniecības kultūraugus un lopus no vēja.

<https://efi.int/explainers/what-agroforestry>
un Nair et al. 2021. An Introduction to Agroforestry: Four Decades of Scientific Developments. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-75358-0>

Audzēsīm kokus
visos zemes lietojuma veidos!

